

***Dysgonia algira* (LINNAEUS, 1767), nowy gatunek dla fauny Polski (Lepidoptera: Erebidae)**

JAROSŁAW BURY

Markowa 1498, 37-120 Markowa, e-mail: jarekbury2@wp.pl

ABSTRACT. *Dysgonia algira* (LINNAEUS, 1767), a new species for the Polish fauna (Lepidoptera: Erebidae).

Erebid moth *Dysgonia algira* (LINNAEUS, 1767) was found in Beskid Niski Mts. and in Jasielskie Foothills in the south-eastern part of Poland. There are two first observations of this species in Poland. The distribution in Central and North Europe and biology of this species are discussed.

KEY WORDS: Lepidoptera, Erebidae, Erebiniae, *Dysgonia algira*, Poland, faunal studies, first record.

Dysgonia algira (L., 1767) jest motylem należącym do rodziny Erebidae LEACH, 1815, podrodziny Erebiniae LEACH, 1815 (KITCHING, RAWLINS 1999, FIBIGER, HACKER 2005). Gatunek charakteryzuje się śródziemnomorsko-azjatyckim typem rozszedlenia. Występuje w południowej Europie, północnej Afryce oraz południowo-zachodniej Azji (BUSZKO, 1983). Podobnie jak pokrewne gatunki, np. *Grammodes stolidus* (FABRICIUS, 1775), ma skłonności do dalekich lotów dyspersyjnych, podczas których dociera do Europy Środkowej, a nawet do Wielkiej Brytanii (WARING, TOWNSEND 2003), Danii (KRISTENSEN 1972) i Finlandii (VÄLIMÄKI et al. 2008).

Z obszaru Polski gatunek ten był wymieniany przez Karczewskiego z Kowanówka koło Obornik Wielkopolskich [XU23] – egzemplarze wyhodowane z larw w drugiej połowie lat dwudziestych XX wieku (KARCZEWSKI 1917, ROMANISZYN, SCHILLE 1929, KARCZEWSKI 1939). Gatunek nie znalazł się jednak na ostatnio opublikowanej liście motyli Polski, a w związku z tym nie jest zaliczany do gatunków krajowych (BUSZKO, NOWACKI 2000, KARSHOLT, van NIEUKERKEN 2011).

W ostatnich latach *D. algira* (L., 1767) jest gatunkiem częściej spotykanym w środkowej i północnej Europie: po raz pierwszy został stwierdzony w Republice Czeskiej w 2000 roku (STARÝ, KURAS 2000), w Holandii w 2000 roku (van ROOIJEN 2000), w Belgii w 2006 roku (de PRINS 2006) oraz w Finlandii w 2007 roku (VÄLIMÄKI et al. 2008). Ponadto w najbliższym sąsiedztwie Polski wielokrotnie łowiony w Niemczech (STEINER 1997, de PRINS 2006), na Ukrainie, głównie na Zakarpaciu, w południowej, stepowej części tego kraju oraz regularnie na Krymie (KLYUCHKO, PLYUSHCH, SHESHURAK 2001). Wykazany również ze Słowacji oraz Białorusi (KARSHOLT, RAZOWSKI, 1996, KARSHOLT, van NIEUKERKEN 2011).

Warte odnotowania jest złowienie tego gatunku także w Polsce.

Materiał:

Beskid Niski: [EV67] – Wola Wyżnia, 10 VIII 2007, 1 ♂, Bogdan Sourek i Jerzy Grzech leg. Motyl przyleciał po północy do światła lampy rtęciowo-żarowej o mocy 250 W. Warunki w chwili odłowu: temperatura powietrza około 20 st. C, lekkie zachmurzenie, wiatr południowy, brak opadów. Egzemplarz dowodowy znajduje się w zbiorze B. Sourka.

Pogórze Jasielskie: [EA30] – Umieszcz., 19 VIII 2011, 1 ex., Krzysztof Mazur leg. Motyl przyleciał 20 minut po północy do światła lampy rtęciowo-żarowej o mocy 250 W. Warunki w chwili odłowu: temperatura powietrza około 19 st. C, prawie bezchmurnie, bezwietrznie, brak opadów. Miejsce na skraju wioski, przylegające bezpośrednio do pól i łąk. Las odległy o około 1 km od miejsca połowu. W pobliżu rozstawione przynęty, sporządzone z fermentujących śliwek. Egzemplarz dowodowy znajduje się w zbiorze K. Mazura.

Motyle pojawiają się w dwóch pokoleniach, w maju i czerwcu oraz od lipca do września. W południowej części arealu występowania pojawia się trzecie pokolenie w październiku. Gatunek cechuje się silną tendencją do migracji, z obszarów Południowej Europy dociera do Europy Środkowej, a nawet do Europy Północnej. W Środkowej Europie obserwowane są przeważnie migrujące osobniki drugiego pokolenia. Gąsienice żyją zarówno na roślinach drzewiastych jak i zielnych, takich jak: *Rubus fruticosus* (GOATER et al. 2003), *Salix caprea*, *Ricinus communis*, *Parietaria judaica*, *Parietaria officinalis*, *Punica granatum*, *Genista* spp., *Lythrum* spp. (HACKER 1989). Gatunek zimuje w stadium poczwarki (FAJČIK 1998).

Ryc. 1. *Dysgonia algira* (L.) – Polska, Beskid Niski, Wola Wyznia [EV67], 9-10 VIII 2007, Bogdan Sourek & Jerzy Grzech leg. (fot. Bogdan Sourek).

Fig. 1. *Dysgonia algira* (L.) – Poland, Beskid Niski Mts., Wola Wyznia [EV67], 9-10 VIII 2007, Bogdan Sourek & Jerzy Grzech leg. (photo by Bogdan Sourek).

Ryc. 2. *Dysgonia algira* (L.) – Polska, Pogórze Jasielskie, Umieszcz, [EA30], 18-19 VIII 2011, Krzysztof Mazur leg (fot. Krzysztof Mazur).

Fig. 2. *Dysgonia algira* (L.) – Poland, Jasielskie Foothills, Umieszcz, [EA30], 18-19 VIII 2011, Krzysztof Mazur leg (photo by Krzysztof Mazur).

Ryc. 3. Rozmieszczenie *Dysgonia algira* (L., 1767) w Polsce – (zielone koło – dane literaturowe, czerwone koła – nowe dane).

Fig. 3. Distribution of *Dysgonia algira* (L., 1767) in Poland – (green circle – literature, data, red circles – new data).

Autor składa serdeczne podziękowania autorom materiałów Jerzemu Grzechowi, Krzysztofowi Mazurowi i Bogdanowi Sourkowi za udostępnienie danych wykorzystanych przy pisaniu niniejszej pracy.

PIŚMIENNICTWO

- BUSZKO, J. 1983: Noctuidae. Podrodziny: Acontiinae, Sarrothripinae, Eutelinae, Plussinae, Catocalinae, Rivulinae, Hypeninae i Hermininae. Klucze do oznaczania owadów Polski. Warszawa, XXVII, 53e: 109-110.
- BUSZKO, J., NOWACKI, J. 2000: The Lepidoptera of Poland, A Distributional Checklist. Pol. ent. Monogr., Poznań – Toruń. 1.
- FAJČÍK, J. 1998: Motyle střednej Europy, II. zvázok/ Die Schmetterlinge Mitteleuropas, II. Band (Noctuidae). Polygraphia SAV, Bratislava, 170 pp., 22 tab., 20 colour plates.
- FIBIGER, M., HACKER, H. 2005. Systematic list of the Noctuoidea of Europe (Notodontidae, Nolidae, Arctidae, Lymantridae, Erebidae, Micronoctuidae and Noctuidae). Esperiana. Schwanfeld. 11: 93-205.
- GOATER, B., RONKAY, L., FIBIGER, M. 2003. Catocalinae and Plusiinae. Noctuae Europaeae 10. Apollo Books, Stenstrup. 452 pp., 16 colour plates.
- HACKER, H. 1989. Die Noctuidae Griechenlands (Lepidoptera, Noctuidae). Herbiopoliana 2: i–xii, 1–589, pls. 1–10.
- KARCZEWSKI, W. 1917: Eine Zusammenstellung der seltenen Schmettrlinge der Umgebung von Kowanówko (Kr. Obornik). Zeitsch. d. Naturwiss. Abtlg. d. Deutsch. Gesel. F. Kunst- u. Wissensch. in Posen. No 80. 24.
- KARCZEWSKI, W. 1939: Motyle większe Kowanówka i okolicy (Poznańskie), zebrane w latach 1915-1919. Przyczynek do znajomości fauny lepidopterologicznej Wielkopolski. 22 pp.
- KARSHOLT, E.M., RAZOWSKI, J. 1996: The Lepidoptera of Europe. A distributional checklist. Apollo Books, Stenstrup, 380 pp.
- KARSHOLT, O., van NIEUKERKEN, E. J. 2011. Fauna Europaea: Lepidoptera, Erebidae. Fauna Europaea, version 2.4., www.faunaeur.org
- KITCHING, I.J., RAWLINS, J.E. 1999: The Noctuoidea, 355-401. In: KRISTENSEN N.P. (editor). Lepidoptera: Moths and butterflies. Volume 1: Evolution, systematics and biogeography. Handbook of Zoology/Handbuch der Zoologie. Walter de Gruyter. Berlin/New York.
- KLYUCHKO, Z.F., PLYUSHCH, I., SHESHURAK, P.N. 2001: Annotirovannyj katalog sowok (Lepidoptera, Noctuidae) fauny Ukrainy. Klyuczko, E.F., Plyuszcz, I., Szeszurak, P.N., Kijów. 880 pp.
- KRISTENSEN, N.P. 1972: Et fund af *Dysgonia algira* i Danmark (Noctuidae). - Lepidoptera N.S. 2: 106-107.
- de PRINS, W. 2006: *Dysgonia algira*, a new species for the Belgian fauna (Lepidoptera: Noctuidae). Phegea 34 (3): 111-112.
- van ROOIJEN, W. J. 2000. *Dysgonia algira*, een nieuwe soort voor Nederland (Lepidoptera: Noctuidae). Entomologische Berichten, Amsterdam 60 (7): 147–148.
- ROMANISZYN, J., SCHILLE, F. 1929: Fauna motyli Polski (Fauna Lepidopterorum Poloniae) I. Pr. Monogr. Kom. Fizjogr., 6: 359.
- STARÝ, J., KURAS, T. 2000: Faunistic records from the Czech Republic 121. Lepidoptera: Noctuidae. Klapalekiana, 36: 325.
- STEINER, A. 1997: *Dysgonia algira* (LINNAEUS, 1767). In: EBERT, G. (editor) Die Schmetterlinge Baden-Württembergs 5: 468–469. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
- WARING, P., TOWNSEND, M. 2003. Field guide to the moths of Great Britain and Ireland. British Wildlife Publishing, Hampshire, 432 pp., 1.600 colour illustrations.
- VÄLIMÄKI, P., POYKKO, H., KAITILA, J.-P., KULLBERG, J. 2008: Records of Finnish Macrolepidoptera and migrants in 2006-2007.